

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków indemnizacyjnych za rok 1887.

Wysoki Sejmie!

C. k. rząd przedłożył wysokiej Izbie zamknięcie rachunków z dochodów i wydatków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych: wschodnio-galicyjskiego, zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego, a wysoki Sejm uchwałą swoją z 3. stycznia r. b. przekazał to zamknięcie rachunków do roztrząśnienia komisji budżetowej. Komisya spełniwszy swoje zadanie, składa wys. Izbie sprawozdanie następujące:

Przedewszystkiem co do formy, komisya budżetowa nadmienić winna z uznaniem, iż w przedłożonym zamknięciu rachunków za 1887 r. uczyniono zadość wezwaniu, uchwalonemu przez Sejm na wniosek komisji, a wyrażonemu w jej zeszłorocznem sprawozdaniu z zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych za rok 1886, aby c. k. rząd, zmieniając instrukcyę daną Dyrekcyi funduszków indemnizacyjnych, polecił, iżby całą pozostałość z rachunków przy ich zamknięciu z końcem roku budżetowego, wykazywano oddzielnie i zapisywano wyraźnie jako pozostałość z rachunków funduszu indemnizacyjnego z końcem roku budżetowego. Lecz dopiero zamknięcie rachunków funduszków indemnizacyjnych za rok 1889 wykaże, iż c. k. rząd uczynił także zadość uchwale wys. Sejmu, powziętej na wniosek komisji budżetowej w roku zeszłym, aby pozostałości z rachunków i zapasy kasowe funduszków indemnizacyjnych umieszczać na procent w kasie państwa lub w bankach, a dochód z tego oprocentowania zapisywać w rubryce dochodów odnośnego funduszu indemnizacyjnego. Albowiem wskutek ponownego żądania komisji budżetowej, wyrażonego przy uchwalaniu przez wys. Sejm budżetu funduszków indemnizacyjnych na rok 1889 w październiku r. z. JE. c. k. Namiestnik na posiedzeniu sejmowem oświadczył, iż otrzymał już przyzwolenie ministerstwa uczynić zadość temu żądaniu wys. Sejmu.

Pod względem merytorycznym, przedłożone zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków funduszków indemnizacyjnych zachodnio-galicyjskiego i krakowskiego za rok 1887 przedstawiają wynik korzystny; albowiem wykazują przewyżkę rzeczywistych dochodów nad rzeczywiste wydatki. Bo chociaż wysoki Sejm na wniosek komisji budżetowej zniżył na r. 1887 dodatek

indemnizacyjny z 30 na 28 ct. do każdego złotego płaconego w podatkach bezpośrednich, i chociaż nawet w sumę wydatków rzeczywistych funduszu zachodnio-galicyjskiego wpisano kwotę 27.790 zł. w. a. użytą na zakup obligacyj na własność funduszu przeniesionych do majątku funduszowego, jednak pozostałość z rachunków przy ich zamknięciu z końcem roku budżetowego 1887 zwiększyła się jeszcze w tym funduszu i wynosiła 104.723 zł. Wprawdzie w funduszu krakowskim na pierwszy rzut oka zamknięcie rachunków tego funduszu indemnizacyjnego zdaje się przedstawiać wynik mniej korzystny, albowiem ogół dochodów rzeczywistych w 1887 r. wynosił 190.408 zł. 86 ct., a ogół wydatków rzeczywistych 200.640 zł. 36 ct., wskutek czego zapas kasowy w gotówce wynoszący z końcem 1886 r. 42.591 zł. 81 ct., pozostał z końcem roku 1887 w sumie 32.360 zł. 32 ct., przeto zmniejszył się o 10.231 zł. 49 ct. Powodem tego niekorzystnego na pozór wyniku było, iż za sumę 31 378 zł. 60 ct. wziętą z dochodów bieżących funduszu i niepotrzebną do pokrycia wydatków bieżących, zakupiono obligacje indemnizacyjne na własność funduszu przeniesione do majątku a kwotę powyższą zapisano w poczet wydatków. Przeto w rzeczywistości zapas kasowy w gotówce tegoż funduszu z końcem roku budżetowego 1887 zmniejszył się o 10.231 zł. 49 ct., ale natomiast z dochodów bieżących przeniesiono do majątku funduszu 31.378 zł. 60 ct i ogólny wynik zamknięcia rachunków jest istotnie korzystny.

Rozstrząsając niżej szczegółowo zamknięcie rachunków z dochodów i wydatków funduszu indem. wschodnio galicyjskiego za rok 1887, wykaże się dokładnie korzystny także ich wynik. Albowiem chociaż ogół rzeczywistych wydatków tegoż funduszu w 1887 roku wynosił 3,530.721 zł. 14 ct., zaś ogół rzeczywistych dochodów pobranych w ciągu roku 1887 wynosił 3,480.468 zł. 77 ct., mniej o 50.252 zł. 37 ct., niż ogół rzeczywistych wydatków i tę przewyżkę wydatków pokryto częścią wielkiego zapasu kasowego w gotówce, który w tym funduszu z końcem roku budżetowego 1886 wynosił 453 894 zł. 80 ct. a z końcem roku budżetowego 1887 pozostał jeszcze w sumie 403.642 zł. 43 ct., — jednak ta przewyżka wydatków rzeczywistych nad dochody powzięte w tymże roku pochodzi stąd, iż nie sięgnięto po niektóre dochody przyzwolone budżetem na ów rok, mianowicie nie sprzedano części obligacyj własnych za sumę 58.532 zł. w. a. jak to budżet w razie potrzeby dozwalał, a natomiast słusznie na pokrycie przewyżki wydatków użyto dziewiętej części wielkiego zapasu kasowego pozostałego w gotówce z końcem 1886 r.

Po tych ogólnych uwagach co do zamknięcia rachunków wszystkich trzech funduszy indemnizacyjnych za rok 1887 przechodzimy do szczegółowego zbadania rachunków każdego z tych funduszy za ów rok.

Wszystkie *dochody* funduszu indemnizacyjnego *wschodnio galicyjskiego* preliminowane w budżecie na rok 1887, wynosiły ogółem 3,608.971 zł. Zaś zamknięcie rachunków wykazuje, że ogół dochodów rzeczywistych tegoż funduszu w 1887 roku wynosił 3,480.468 zł. 77 ct., mniej o 128.502 zł. 23 ct. niż preliminowano. Głównym powodem, iż dochody rzeczywiste były mniejsze niż preliminowano w budżecie, było to, że ponieważ dochodami bieżącymi i częścią wielkiego zapasu kasowego w gotówce pokryto wszystkie wydatki funduszu w ciągu 1887 roku, nie potrzeba było sprzedawać i nie sprzedano części obligacyj będących własnością funduszu, za 58.532 zł. w. a. co w budżecie przyzwolono i w dziale dochodów kwotę tę zamieszczono. Wprawdzie także dodatek indemnizacyjny przyniósł z wschodniej części Galicyi mniej o 50.760 zł. niż preliminowano w budżecie, ale przyniósł mniej z tego tylko powodu, iż zaległo znacznie więcej z należności dodatku za r. 1887, niż ściągnięto zaległości, z lat dawniejszych, a w ogóle zaległość dodatku wynosiła z końcem 1887 roku budżetowego więcej o 105.752 zł. w. a. niż z końcem r. budżet. 1886.

Porównawszy szczegółowo dochody rzeczywiście pobrane w ciągu roku budżetowego 1887, z dochodami przewidzianymi w budżecie na ów rok, widzimy, iż dochody rzeczywiste przyniosły mniej niż przewidziano w budżecie w następujących pozycjach: po 1-sze dochód z sprzedaży części obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, preliminowano w budżecie na 58.532 zł. w. a. zaś z tego źródła nie było żadnego dochodu a to z powodów następujących. Sejm, na wniosek komisji budżetowej, zniżając na rok 1887 dodatek indemnizacyjny pobierany w wschodniej i zachodniej części Galicyi w roku poprzednim 1886 w wysokości 30 centów na 28 centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, pozwolił zarazem, na wniosek tejże komisji, aby w razie potrzeby, dla pokrycia wydatków funduszu indem. wschodnio galic. w 1887 roku, sprzedać część obligacyj będących własnością tego funduszu za sumę 58.532 zł. w. a., i kwotę tę wpisano w budżecie w dział dochodów; lecz obligacyj tych nie było potrzeba sprzedawać i nie sprzedano z powodu wyżej wskazanego. — Po 2-gie w rubryce dochodów z odsetek od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu preliminowano kwotę 37.782 zł. gdyż taka była wartość kuponów mających zapaść w 1887 od tych obligacyj, (albowiem w budżecie wydatków zamieszczono całą sumę 1,531.026 zł. równą wartości kuponów mających zapaść w 1887 roku od wszystkich obligacyj indemnizacyjnych wschodnio galicyjskich); ale kuponów od własnych obligacyj fundusz sam sobie wypłacił lecz je zniszczył, przez co zmniejszył o taką samą kwotę wydatek przypadający na spłatę kuponów. (Nawiasowo wspomnieć tu musimy, że w przedłożonym przez rząd zamknięciu rachunków indemnizacyjnych wschodnio i zachodnio galicyjskich za r. 1887, przez pomyłkę przepisującego lub przez pomyłkę druku, wydrukowano mylnie nazwę tej pozycji dochodów: „odsetki od zakupionych książeczek kasy oszczędności“, zamiast: „odsetki od obligacyj będących własnością funduszu“). — Po 3-cie dochód z dodatku indemnizacyjnego do podatków, który uchwalono pobierać w 1887 roku w wysokości 28 centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, preliminowano w budżecie na 2,037532 zł. a dodatek w tej wysokości pobierany przyniósł rzeczywiście z wschodniej części Galicyi 1,986.771 zł. 68 ct., mniej o 50.760 zł. 32 ct. niż preliminowano. Jednak powód mniejszego dochodu rzeczywistego z dodatku indemnizacyjnego w 1887 roku niż preliminowano w budżecie na ów rok, nie był bynajmniej ten, jakoby komisya budżetowa proponując zniżenie dodatku indemnizacyjnego z 30 na 28 centów obrachowała za wysoko dochód z dodatku pobieranego w tej niższej wysokości; ale jedynym powodem mniejszego dochodu rzeczywistego o 50.760 zł. 32 ct. niż obliczono w budżecie, było to, iż zaległość dodatku indemnizacyjnego w wschodniej części Galicyi zwiększyła się w ciągu 1887 roku budżetowego o 105.752 zł. w. a., albowiem z końcem roku budżetowego 1886 wynosiła 740.681 zł. w. a., a z końcem roku budżetowego 1887 wynosiła 846.433 zł., przeto zaległość w dodatku w ciągu r. 1887 wzrosła o 105.752 zł. w. a. Obrachowanie więc komisji, jaki dochód przynieść winien z wschodniej części Galicyi dodatek indemnizacyjny pobierany w niższej wysokości 28 centów było względnie dobre a nawet za niskie. Wreszcie po 4-te dochód z zwrotu zaliczek, tak rząd jak i komisya obliczyli w budżecie na 8 076 zł., na podstawie przecięciowego dochodu z tego źródła w latach poprzednich; rzeczywiście zaś z zwrotu zaliczek wpłynęło 3.591 zł. 10 ct., mniej o 4.484 zł. 89 ct. niż preliminowano, a to z powodu, iż w ostatnich przed 1887 mniej udzielono zaliczek niż w latach dawniejszych, mniej przeto ich zwrócono w roku 1887 niż w latach poprzednich.

Natomiast dochody rzeczywiste były większe niż preliminowano w budżecie: po 1-sze, z wylosowania obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, gdyż ten dochód losowy preliminowano na 45.000 zł., zaś wylosowano rzeczywiście w 1887 roku obligacyj będących własnością funduszu za 64.417 zł. 50 ct. Po 2 ie, wszystkie trzy małe rubryki dochodów „od obowiązanycy“ przyniosły nieco więcej niż preliminowano w budżecie; mianowicie: obowiązani spłacili na kapitał 4.950 zł. 48 ct., więcej o 1.497 zł. 48 ct. niż preliminowano; na

renty spłacili 862 zł. 65 ct., więcej o 154 zł. 65 ct. niż preliminowano; wreszcie odsetki za zwłokę, taksy za przepisywanie obligacyj indemnizacyjnych, zwroty za brakujące kupony i t. d. przyniosły 10.027 zł. 34 ct. więcej o 1.987 zł. 34 ct. niż przewidziano w budżecie.

Ogół wydatków funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego preliminowanych w budżecie na 1887 wynosił 3,608.971 zł.; z przedłożonego zaś zamknięcia rachunków tegoż funduszu za 1887 widzimy, że ogół wydatków rzeczywistych w ciągu owego roku budżetowego wynosił 3,530.721 zł. 14¹/₂ ct. mniej o 78.249 zł. 85¹/₂ ct. niż preliminowano. Wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych po 1-sze w rubryce: „renty dla uprawnionych“ t. j. na wypłatę za kupony przedłożone do wypłaty w 1887 roku; albowiem preliminowano na ten wydatek 1,537.026 zł., sumę równą wartości wszystkich kuponów zapasć mających w 1887 roku; wydano zaś rzeczywiście za kupony przedłożone do wypłaty w 1887 roku tylko 1,457.659 zł. 45 ct., mniej o 73.366 zł. 55 ct. niż preliminowano. Wydano zaś rzeczywiście mniej niż preliminowano z powodu, że fundusz indemnizacyjny wschodnio gal. nie przedłożył sam sobie do wypłaty kuponów zapadłych w 1887 roku za sumę 37.782 zł., lecz je zniszczył; powtórnie nie przedłożono także do wypłaty wielu kuponów zapadłych w roku 1887 lub w pięciu latach poprzednich od obligacyj będących własnością osób prywatnych lub różnych instytucyj. Po 2-ie wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano w budżecie: na zarząd funduszem, bo preliminowano 17.162 zł. wydano zaś 16.120 zł. 18 ct., mniej o 1.041 zł. 81 ct. Po 3-cie, na spłatę kapitału przez losowanie, preliminowano 2,044.350 zł. sumę równą wartości obligacyj wylosowanych w 1887 roku, wydano zaś za obligacje przedłożone do wypłaty 2,039.236 zł. 50 ct., mniej o 5.113 zł. 50 ct., gdyż nie wszystkie obligacje wylosowane przedłożono do wypłaty. Po 4-e, na rozmaite wydatki preliminowano 5.000 zł. na podstawie przeciętnego wydatku z trzech lat ostatnich; wydano zaś tylko 150 zł. 56 ct. Po 5-e na zaliczki zwrotne preliminował Sejm zgodnie z wnioskiem rządowym 11.433 zł. na podstawie także przeciętnego wydatku; wydano zaś istotnie tylko 259 zł. 74 ct. głównie z powodu, iż w owym roku fundusz indem. wschodnio gal. nic nie zwracał innym funduszom indem.

Natomiast dla zakupienia obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu nie preliminowano w budżecie żadnego wydatku; ponieważ zaś po pokryciu wydatków bieżących 1887 roku dochodami bieżącymi i częstką wielkiego zapasu kasowego w gotówce, którą ten fundusz posiada, zbywało z dochodów bieżących 17.314 zł. 70 ct., kwotę tę użyto dla zakupienia obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu, które przeniesiono do majątku funduszowego a kwotę wymienioną zapisano w poczet wydatków 1887 roku.

Ponieważ ogół dochodów rzeczywistych funduszu indem. wschodnio gal. w 1887 roku wynosił 3,480.468 zł. 77 ct. a pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1886 wynosiła 453.894 zł. 80¹/₂ ct., przeto fundusz rozporządzał sumą 3,934.363 zł. 57¹/₂ ct. dla pokrycia rzeczywistych wydatków tegoż funduszu w roku 1887. Gdy zaś ogół rzeczywistych wydatków wynosił w 1887 roku 3,530.721 zł. 14¹/₂ ct., więc pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1887 wynosiła 403.642 zł. 43 ct.

Majątek funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1887 821.110 zł. 50 ct. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych policzonych w ich imiennej wartości i 105 zł. 22 ct. w książeczce kasy oszczędności, razem 821.215 zł. 72 ct. Gdy zaś majątek funduszu indem. wschod. gal. wynosił z końcem roku budżetowego 1886 867.993 zł. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych, licząc je w ich imiennej wartości oraz 62 zł. 70 ct. w książeczce kasy oszczędności, razem 868.055 zł. 70 ct. w. a., przeto zmniejszył się o 46.839 zł. 98 ct. Albowiem w ciągu roku budżetowego 1887 wylosowano z zapasu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu, obligacje za 61.350 zł. m. k., czyli za 64.417 zł. 50 ct. w. a. i gotówkę za te wylosowane obligacje wzięto w poczet dochodów roku 1887 i użyto na pokrycie wydatków w tymże roku; natomiast z dochodów bieżących roku 1887 wzięto w gotówce kwotę

17.314 zł. 70¹/₂ ct. i przeniesiono do majątku funduszowego a za kwotę w gotówce 17.272 zł. 18¹/₂ ct. kupiono obligacje indemnizacyjne na sumę 16.700 zł. m. k. czyli 17.535 zł. w. a., zaś resztkę 42 zł. 52 ct. umieszczono w książeczce oszczędności. Przeto cały majątek z końcem roku budżetowego 1887 wynosił 821.110 zł. 50 ct. w obligacjach indemnizacyjnych, a 105 zł. 22 ct. w dwóch książeczkach oszczędności (jedna na 62 zł. 70 ct, druga na 42 zł. 52 ct.), razem 821.215 zł. 72 ct. w, a., jak to wyżej wskazaliśmy.

Aktywa czyli stan czynny funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1887: 2,104.650 zł. 18 ct. Ponieważ zaś aktywa tegoż funduszu z końcem roku budżetowego 1886 wynosiły 2,037.620 zł. 1 ct., przeto powiększyły się o 67.030 zł. 17 ct. (Nawiasowo tu dodać winniśmy, iż w sprawozdaniu komisji naszej o zamknięciu rachunków funduszy indemnizacyjnych za r. 1886 przedstawiliśmy na podstawie wykazu rządowego, jaki był stan czynny wszystkich trzech funduszy indemnizacyjnych, nie z końcem roku budżetowego 1886 t. j. w dniu 31 marca 1887 r., ale z końcem roku słonecznego w dniu 31 grudnia 1886 r., które to aktywa funduszu indemn. wschod. gal. wynosiły wówczas 2,219.615 zł.; lecz od końca roku słonecznego 1886 do końca roku budżetowego 1886 powiększyły się dwa aktywa t. j. majątek funduszu i zapas kasowy, zaś zmniejszyło się bardzo znacznie trzecie największe aktywum, t. j. zaległość dodatku indemnizacyjnego, które w dniu 31 grudnia 1886 r. wynosiło 1,327.034 zł., a z końcem roku budżetowego 1886 t. j. 31 marca 1887 wynosiło tylko 740.681 zł. w. a.; albowiem na poczet należitości dodatku z 1886 roku ściągnięto od 31 grudnia 1886 do 31 marca 1887 586.353 zł. Także zaległość dodatku indemn. wschodniej części Galicyi dla funduszu indemn. wschod. gal. wynosiła z końcem roku słonecznego 31 grudnia 1887 roku 1,381.257 zł. 99 ct., zaś z końcem roku *budżetowego* 1887. (t. j. 31 marca 1888) wynosiła tylko 846.433 zł. 6 ct., albowiem na poczet należitości 1887 roku ściągnięto od podatujących od 31 grudnia 1887 roku do 31 marca 1888 roku 531.793 zł. 19 ct.), Główne pozycje stanu czynnego były: 1sze majątek funduszu indemn. wschod. gal. wyżej wykazany a wynoszący 821.215 zł. 72 ct.; 2gie: pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1887 wykazana wyżej w kwocie 403.642 zł. 43 ct.; 3cie: zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatujących wschodniej części kraju wynosząca 846.433 zł.

Stan bierny czyli pasywa funduszu indemnizacyjnego wschod. gal. wynosiły z końcem roku budżetowego 1887, 29,247.022 zł 63 ct. Ponieważ zaś z końcem roku 1886 wynosiły pasywa 31,448.975 zł. 18 ct. w. a. przeto zmniejszyły się w ciągu 1887 roku o 2,201.952 zł. 55 ct. w. a. Główne pozycje pasywów były następujące: 1-sze Należitość za obligacje indemnizacyjne wschodnio galicyjskie pozostające jeszcze do losowania i umorzenia od 1 stycznia 1888 roku do 1 stycznia 1898 roku: 28,265.611 zł. 50 ct. w. a. 2-ie Należitość za obligacje już wylosowane ale nie przedłożone jeszcze wówczas do wypłaty: 303.450 zł. (Należy tu dodać, że część tych obligacji zaginęła i nie będzie już przedłożoną do wypłaty). 3-ie Należitość za kupony zapadłe w poprzednich latach a nieprzedłożone dotychczas do wypłaty: 653.578 zł. 14 ct. (Trzeba tu także wspomnieć, że daleko większa połowa tej należitości nie jest rzeczywistą, ponieważ większa część kuponów zapadłych a nie przedłożonych jeszcze do wypłaty albo zaginęła, albo jest przedawnioną, gdyż kupony zapadłe a nie przedłożone do wypłaty przedawniają się po sześciu latach). W ogół pasywów funduszu indemn. wschod. gal. nie wliczamy i wliczać nie możemy sumy 50,901.371 zł. którą policzono do pasywów w zamknięciu rachunku przez rząd przedłożonem; albowiem jest nieuzasadniona i przez Wysoki Sejm nigdy nieuznana pretensya Skarbu państwa do zwrócenia subwencji wypłacanej corocznie z skarbu państwa od 1858 roku w sumie 2,625.000 zł. w. a. łącznie obu funduszom indemn. wschodnio i zachodnio galicyjskim. Te subwencje bezzwrotne wypłacane od r. 1858 na mocy pat. cesarskiego i zasiłki bezzwrotne dawane z skarbu państwa przed 1858 r., zliczył skarbu państwa i z nich sformował niesłuszną całkiem pretensyę do zwrotu przez oba fundusze inde-

mnizacyjne sumy, która z końcem 1887 roku wynosiła 88,297.560 zł. 54 ct. Mianowicie ta nie-słuszna pretensya wynosiła z końcem r. 1887 do funduszu indem. wschod. gal. 50,901.371 zł. a do funduszu indem. zach. gal. 37,396.189 zł. 54 ct.

Przechodzimy do sprawozdania z przedłożonego przez rząd zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków funduszu indemn. *zachodnio galicyjskiego* za rok 1887.

Ogół wydatków tegoż funduszu preliminowanych w budżecie na 1887 r. wynosił 2,054.694 zł.; zaś zamknięcie rachunków tegoż funduszu za rok 1887 wykazuje, że ogół wydatków rzeczywistych w ciągu roku budżetowego 1887 wynosił 2,023.733 zł. 28 $\frac{1}{2}$ ct. przeto mniej niż preliminowano o 30.960 zł. 71 $\frac{1}{2}$ ct., chociaż za 27.790 zł. 12 ct. wziętych z dochodów bieżących funduszu zakupiono obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu i przeniesiono je do majątku funduszowego, a sumę tę zapisano w poczet wydatków 1887 roku. Głównym powodem, iż wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano, było to, że nie przedłożono do wypłaty znacznej liczby obligacyj wylosowanych w 1887 roku i kuponów zapadłych w owym roku, jak to zaraz ujrzymy porównyując szczegółowo wydatki preliminowane z rzeczywistymi. Mianowicie wydano mniej niż preliminowano: 1) na zarząd funduszem, gdyż wydatki na zarząd preliminowano na 8.214 zł., wydano zaś 7.681 zł. 16 ct., mniej o 532 zł. 84 ct. 2) Na wypłatę za obligacye wylosowane preliminowano 1,142.400 zł., sumę, jak zwykle, równą wartości wszystkich obligacyj, które przypadają do wylosowania w owym roku; wypłacono zaś rzeczywiście za obligacye przedłożone do wypłaty w 1887 r. a wylosowane czy to w roku owym czy też w latach poprzednich: 1,124.833 zł. 50 ct., mniej o 17.566 zł. 50 ct. z powodu wyżej wspomnianego. Po 3-ie na wypłatę za kupony przedłożone do wypłaty w 1887 wyznaczono w budżecie 901.514 zł., sumę równą wszystkim kuponom mającym zapaść w owym roku; wypłacono zaś rzeczywiście za kupony przedłożone w ciągu 1887 r. 863.264 zł. 90 ct. mniej o 38.249 zł. 10 ct. niż preliminowano, głównie z powodu, że fundusz nie przedłożył sobie do wypłaty kuponów zapadłych w 1887 r. od obligacyj będących własnością funduszu, ale kupony te zniszczył. Po 4-te na rozmaite wydatki preliminowano 1.600 zł., wydano tylko 121 zł. 11 $\frac{1}{2}$ ct., z powodu iż zwrot podatkującym nadpłaconych dodatków indemnizacyjnych w kwocie 4.789 zł. skompensowano z dochodami z dodatku indemnizacyjnego. Wreszcie po 5-te na zaliczki zwrotne preliminowano 966 zł., a wydano zaś 42 zł. 49 ct. W jednej zaś tylko rubryce: na zakupno obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu, wydano, jak wspomnieliśmy, 27.790 zł. 12 ct., zaś wydatku tego wcale nie preliminowano w budżecie, gdyż nie można było przewidzieć czy i jaką przewyżkę dochodów będzie można użyć na zakup obligacyj.

Ogół dochodów rzeczywistych funduszu indemn. zach. gal. w ciągu roku budżetowego 1887 wynosił 2,056.535 zł. 70 $\frac{1}{2}$ ct.; ponieważ zaś wszystkie dochody preliminowane w budżecie na rok 1887 wynosiły razem 2,054.694 zł., przeto dochody rzeczywiste przyniosły więcej niż obliczono w budżecie o 1.841 zł. 70 $\frac{1}{2}$ ct. Dochody były większe niż obrachowano w budżecie: po 1-sze z dodatku indemnizacyjnego, pobieranego w owym roku w wysokości 28 centów; albowiem dochód ten obrachowano w budżecie na 768.947 zł. w. a. przyniósł zaś rzeczywiście 789.875 zł 48 ct., przeto więcej o 20.928 zł. 48 ct., ale przyniósł więcej niż preliminowano głównie z powodu tego, iż zaległość w dodatku indemnizacyjnym w zachodniej części Galicyi, z końcem roku budżetowego 1886 wynosząca 150.779 zł w. a., wynosiła z końcem roku budżetowego 1887 tylko 129.829 zł. przeto zaległość zmniejszyła się o 20.950 zł. (Przytoczone tu sumy wykazują zaległości dodatku indemnizacyjnego z końcem roku budżetowego 1886 i 1887 t. j. 31 marca 1887 i 31 marca 1888 r., zaś w przedłożonem przez rząd

zamknięciu rachunków, uzasadniając większy dochód z dodatku indemnizacyjnego przytoczone sumy 324.826 zł. i 312.586 zł. wykazują jakie były zaległości z końcem roku słonecznego 1886 i 1887. Ale ponieważ na poczet dochodów z dodatku indemnizacyjnego w r. 1886 pobierano zaległy dodatek z 1886 roku aż do 31. marca 1887 roku, a na poczet dodatku indemn. w r. 1887 pobierano zaległy dodatek z 1887 roku aż do 31. marca 1888 roku, przeto dla uzasadnienia rzeczywistego dochodu indemn. w 1887 roku należy wykazać jakie były zaległości dodatku z końcem roku *budżetowego* 1886 i 1887 a nie roku słonecznego). Po 2-gie dochód z wylosowania obligacyj będących własnością funduszu prelininowano w budżecie na 28.000 zł. w. a. wylosowano zaś obligacyj za 43.879 zł. 50 ct., więcej o 15.879 zł. 50 ct. Po 3-cie przyniosły także nieco więcej niż obrachowano drobne pozycje dochodów od obowiązanych i za zwrócone zaliczki. Natomiast ze sprzedaży części własnych obligacyj prelininowano w budżecie dochód w kwocie 12.525 zł.; gdyż Sejm zniżając, na wniosek komisji budżetowej, dodatek indemnizacyjny, uchwalił zarazem, aby w razie niedoboru dyrekcya funduszu indemnizacyjnych sprzedała z zapasu obligacyj będących własnością funduszu obligacje za sumę 12.525 zł. i sumę tę zamieścił w budżecie dochodów. Lecz ponieważ dochodami bieżącymi pokryto wszystkie wydatki, nie było potrzeby sprzedawać części obligacyj własnych i z tego źródła nie było żadnego dochodu. Powtóre przy układaniu budżetu wstawiono 24.661 zł. w dział dochodów jako wartość kuponów mających zapas w 1887 roku od obligacyj będących własnością funduszu, gdyż odpowiednio zasadom budżetowym, w dziale wydatków umieszczono sumę równą wartości wszystkich kuponów zapas mających w 1887 roku. Lecz zapadłych kuponów od własnych obligacyj nie wypłacono sobie ale je zniszczono, jak zwykle, przeto dochodu z tego tytułu nie było, jednak o powyżej wymienioną kwotę zmniejszono wydatki.

Porównawszy ogół rzeczywistych wydatków funduszu indemn. zach. gal. w 1887 roku wynoszących 2,023.733 zł. 28 $\frac{1}{2}$ ct. z ogółem rzeczywistych dochodów w tymże roku budżetowym wynoszących 2,056.535 zł. 70 $\frac{1}{2}$ ct., wykazuje się przewyżka dochodów nad wydatki w kwocie 32.802 zł. 42 ct. Ta pozostała przewyżka dochodów z roku 1887 w kwocie 32.802 zł. 42 ct., dodana do sumy 71.920 zł. 70 $\frac{1}{2}$ ct. pozostałej z rachunków przy ich zamknięciu z końcem roku poprzedniego 1886, stanowi sumę 104.723 zł. 12 $\frac{1}{2}$ ct., która jest pozostałością z rachunków z końcem roku budżetowego 1887 i stanowiła zapas kasowy funduszu indemn. zach. gal. z końcem r. 1887.

Majątek funduszu indemn. zachodnio galicyjskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1887: 597.835 zł. 25 ct., mianowicie w obligacjach indemnizacyjnych, policzonych w ich imiennej wartości 569.300 zł. m. k. czyli 597.765 zł. w. a. zaś w książeczce kasy oszczędności 70 zł. 25 ct. A ponieważ majątek funduszu z końcem roku budżetowego 1886 wynosił 613.502 zł. 7 ct., przeto zmniejszył się o 15.666 zł. 82 ct. Albowiem z obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu wylosowano w 1887 roku obligacje wynoszące kwotę 43.879 zł. 50 ct., którą to kwotę wzięto w poczet dochodów owego roku i użyto na pokrycie wydatków, zaś z dochodów bieżących 1887 roku przeniesiono do majątku funduszowego 27.790 zł. 12 ct. w. a. w gotówce, a z tej gotówki za 27.769 zł. 94 ct. kupiono obligacje indemnizacyjne na własność funduszu wartości 26.850 zł. m. k. czyli 28.193 zł. 50 ct. w. a. a 20 zł. 18 ct. umieszczono w książeczce oszczędności.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1887: 844.752 zł. 65 $\frac{1}{2}$ ct. w. a. Pozycje stanu czynnego tego funduszu były następujące: Po pierwsze majątek funduszu 597.765 zł. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych i 70 zł. 25 ct. w książeczkach kasy oszczędności. Po drugie pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1887 będąca w zapasie kasowym funduszu: 104.723 zł. 12 $\frac{1}{2}$ ct. jak to wyżej wykazano. Po trzecie, zaległość dodatku indemnizacyjnego 129.829 zł. 31 ct. Wreszcie drobne należności czynne od obowiązanych mianowicie wpłaty na kapitały 7.548 zł. 11 ct., wpłata na

renty 647 zł. 42 ct., w odsetkach za zwłokę 2.936 zł. 65 ct., w danych zaliczkach 42 zł. 49 ct., w depozytach 1.190 zł. 28 ct.

Pasywa funduszu indemn. zach. galicyjskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1887: 17,255.854 zł. 69 $\frac{1}{2}$ ct. w. a., ponieważ zaś stan bierny tegoż funduszu z końcem roku 1886 wynosił 18,500.410 zł. 98 ct., przeto ogół pasywów zmniejszył się w ciągu 1887 roku o 1,244.556 zł. 28 $\frac{1}{2}$ ct. Główną pozycją stanu biernego jest należność za obligacye indemn. zach. gal., które pozostawały jeszcze do losowania i spłaty od końca roku 1887 do 1 lipca 1898 roku, a należność ta wynosiła z końcem 1887 roku 16,150.480 zł. w. a. Drugą pozycją stanu biernego była należność za obligacye wylosowane lecz nieprzedłożone jeszcze do wypłaty i niewypłacone, wynosząca 762.689 zł., której to jednak należności część znaczna nie jest rzeczywistą, gdyż część tych obligacyj zaginęła i nie będzie nigdy przedłożona do wypłaty. Należność za kupony zapadłe od obligacyj zach. gal., a nie przedłożone do wypłaty dotychczas, wynosiła 336.321 zł. 4 ct.; lecz większa część tej należności nie jest rzeczywistą, gdyż większa część nieprzedłożonych kuponów albo zaginęła, albo uległa przedawnieniu. W poczet pasywów funduszu zachodnio gal. nie wliczamy bynajmniej wielkiej pozycji umieszczonej bezzasadnie w rządowym zamknięciu rachunków w sumie 37,396 189 zł. 54 $\frac{1}{2}$ ct., a powstałej z zsumowania subwencyj bezzwrotnych wypłacanych z skarbu państwa od 1858 roku i z zasiłków bezzwrotnych dawanych przed 1858 rokiem, gdyż subwencyj tych i zasiłków nie był i nie jest obowiązany zwracać ani fundusz indemnizacyjny ani kraj skarbowi państwa.

Przystępujemy wreszcie do zdania sprawy z zamknięcia rachunków z wydatków i dochodów funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* za rok 1887.

Ogół wydatków tego funduszu przewidzianych w budżecie na 1887 r. wynosi 183.652 zł.; rzeczywiście zaś wydano w ciągu 1887 r. budżetowego 200.640 zł. 36 ct., przeto wydano więcej o 16.988 zł. 36 ct. w. a., ale wydano więcej głównie z tego powodu, iż za 31.378 zł. 60 $\frac{1}{2}$ ct. wziętych z dochodów bieżących, zakupiono obligacye indemnizacyjne na własność funduszu, które przeniesiono do majątku a kwotę wydaną na zakup obligacyj zapisano w poczet wydatków. We wszystkich innych tytułach wydatki rzeczywiste były mniejsze od przewidzianych w budżecie. Mianowicie: Wydatki na zarząd wynosiły 576 zł. 57 ct., mniej o 90 zł. 43 ct. niż preliminowano. Na zapłatę za obligacye wylosowane wyznaczono w budżecie 115.500 zł., sumę równą wartości obligacyj wylosować się mających w 1887 roku, zaś za obligacye przedłożone do wypłaty wypłacono istotnie 104.265 zł. Na wypłatę kuponów zapadłych wyznaczono w budżecie 67.070 zł. sumę równą wartości kuponów zapaść mających w 1887 roku a wypłacono za przedłożone do wypłaty 64.410 zł. 37 ct. Na wydatki nadzwyczajne preliminowano 200 zł., wypłacono tylko 11 zł. 7 ct. Na zaliczki zwrotne w późniejszych latach preliminowano 210 zł., nic zaś nie wydano. Natomiast nie wyznaczono w budżecie żadnej sumy na zakup obligacyj na własność funduszu; zaś zakupiono na własność funduszu obligacyj za 31.378 zł. 60 ct., gdyż taką kwotę można było użyć na ten cel z dochodów bieżących po pokryciu wszystkich wydatków.

Dochody funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* obliczono w budżecie na 1887. na 183.652 zł.; przyniosły zaś rzeczywiście 190.408 zł. 86 $\frac{1}{2}$ ct., przeto więcej niż obliczono o 6.756 zł. 86 $\frac{1}{2}$ ct. Głównym a prawie jedynym powodem, iż dochody rzeczywiste były większe niż obliczone w budżecie było to, iż dodatek indemnizacyjny chociaż niższy przez Sejm na wniosek naszej komisji, z 21 centów na 19 centów do każdego złotego całej należności podat-

ków bezpośrednich, przyniósł rzeczywiście dochodu w 1887 roku 183.093 zł. 65½ ct. więcej o 19.693 zł. 65¼, niż dochód ten obliczono w budżecie na 163.400 zł.; przyniósł zaś dochodu więcej niż obliczono z powodu, iż ściągnięto więcej zaległej należności dodatku z lat dawniejszych niż zaległo z należności bieżącej za rok 1887. Albowiem zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatkujących w Krakowskiem z końcem roku budżetowego 1886 wynosiła 47.994 zł. w. a., zaś z końcem roku budżetowego 1887 wynosiła 34.929 zł. w. a. przeto mniej o 13.065 zł. w. a. Nadto większy był także dochód rzeczywisty niż obliczono w przybliżeniu w budżecie za obligacye wylosowane z zapasu obligacyj będących własnością funduszu; gdyż dochód ten zależny od losu prelinowano przybliżenie na 500 zł. a przyniósł rzeczywiście 1.575 zł. Także dochód rzeczywisty był nieco większy od prelinowanego w dwóch drobnych pozycjach dochodów od obowiązanym. Wreszcie budżet na rok 1887 upoważnił do wzięcia 9.849 zł. z znacznego zapasu kasowego będącego w gotówce na pokrycie bieżących wydatków i kwotę tę zapisał w poczet dochodów 1887 roku; zaś wzięto rzeczywiście z zapasu kasowego 10.231 zł. 49½ ct. na pokrycie wydatków w 1887 roku. Jednak natomiast nie tylko nie sprzedano za 5.200 zł. części obligacyj będących własnością funduszu, do czego budżet upoważniał — i kwotę tę w dziale dochodów zamieścił, ale nadto z dochodów bieżących 1887 roku użyto 31.378 zł. 60 ct. w. a. dla zakupienia obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu, jak to już wspomnieliśmy wyżej roztrząsając wydatki rzeczywiste tegoż funduszu w 1887 roku.

Ponieważ rzeczywiste dochody funduszu indemn. krakowskiego bez owej części reszty zapasu kasowego, którą pozwolono w budżecie wsiąć na dochód owego roku i użyć dla pokrycia wydatków wynosiły 190.408 zł. 86½ ct., zaś cały zapas kasowy czyli cała pozostałość z rachunków przy ich zamknięciu z końcem 1886 roku wynosiła 42.591 zł. 81½ ct., więc razem 233.000 zł. 68 ct.; zaś ogół wydatków rzeczywistych funduszu indemn. krakowskiego w 1887 roku wynosił 200.640 zł. 36 ct., *przeto pozostałość z rachunków przy ich zamknięciu z końcem r. 1887., wynosi 32.360 zł. 32 ct.* i stanowiła zapas kasowy tegoż funduszu.

Majątek funduszu indemnizacyjnego krakowskiego złożony w obligacjach indemnizacyjnych wynosił z końcem roku budżetowego 1887: 169.155 zł. w. a. licząc obligacye w ich imiennej wartości. Ponieważ zaś z końcem roku budżetowego 1886 majątek ten wynosił 139 072 zł. 50 ct. także w obligacjach indemnizacyjnych policzonych w ich imiennej wartości, przeto powiększył się o 30.082 zł. 50 ct. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych, a to z powodu, iż wprawdzie z zapasu obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu wylosowano obligacyj w ciągu 1887 roku na kwotę 1.575 zł. i gotówkę za te obligacye użyto na pokrycie wydatków 1887 roku, ale natomiast z dochodów bieżących 1887 roku użyto 31.378 zł. 60½ ct. dla zakupienia obligacyj indemnizacyjnych na własność funduszu i za kwotę tę zakupiono obligacye indemnizacyjne na sumę 31.658 zł. w. a. licząc je w ich imiennej wartości.

Aktywa funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosiły z końcem roku budżetowego 1887: 250.266 zł. 91 ct. Pozycye stanu czynnego były następujące: 1-sze majątek funduszu, 169.155 zł. w obligacjach indemnizacyjnych; 2-gie pozostałość z rachunków z końcem roku budżetowego 1887 tworząca zapas kasowy 32.360 zł. 32 ct.; 3-cie zaległość dodatku u podatkujących 34.928 zł. 68 ct.; 4-te należności od obowiązanym: w wpłatach na kapitały 5.241 zł. 30 ct., w wpłatach na renty 1.903 zł. 83 ct., w odsetkach za zwłokę 6.677 zł. 97 ct. w. a.

Stan bierny funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosił z końcem roku budżetowego 1887: 1,377.937 zł. 94 ct. Ponieważ zaś stan bierny z dniem 31. Grudnia 1886 roku wynosił 1,487.593 zł. 90 ct. przeto zmniejszył się o 109.655 zł. 96 ct. Pozycyę główną stanu biernego stanowiła należność za obligacye pozostałe jeszcze z końcem roku 1887 do losowania i umorzenia w okresie czasu od konca 1887 r. do 1898 roku w sumie 1,201.966 zł. 50 ct. Drugą pozycyą stanu biernego stanowiła należność za obligacye wylosowane lecz dotych-

czas nieprzedłożone do wypłaty wynosząca 44.887 zł. 50 ct. z których to jednak obligacyj znaczna część zaginęła i przedłożoną do wypłaty nie zostanie. Trzecią pozycją pasywów stanowią kupony zapadłe od czasu wydania obligacyj indemnizacyjnych a nie przedłożone dotychczas do wypłaty; należność ta wynosiła z końcem 1887 r. 126.948 zł. 85 ct. ale tylko część tej należności jest rzeczywistą, albowiem większa część kuponów zapadłych a nieprzedłożonych do wypłaty zaginęła lub uległa przedawnieniu.

Wspomniemy tu jeszcze, jaki rzeczywisty dochód w 1887 r. z jednego centa dodatku indemnizacyjnego wykazuje zamknięcie rachunków indemnizacyjnych za rok 1887. Ponieważ dodatek indemnizacyjny pobierany w zachodniej i wschodniej części Galicyi w wysokości 28 ct. do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniósł rzeczywiście dochodu w 1887 r. 2,776.647 zł. w. a., przeto jeden cent dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego podatków bezpośrednich przyniósł z całej Galicyi bez Krakowskiego 99.166 zł. w. a. Gdy zaś dodatek indemnizacyjny pobierany w W. Ks. Krakowskiem w wysokości 19 ct. do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich przyniósł istotnie dochodu w 1887 r.: 183.093 zł. 65 ct., więc jeden cent dodatku indemnizacyjnego z Krakowskiego przyniósł rzeczywiście dochodu 9.636 zł. Zatem jeden cent do dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich przyniósł w 1887 r. z całej Galicyi i Krakowskiego, 108.702 zł. w. a.

Komisyja budżetowa składa Wsokiemu Sejmowi powyższe szczegółowe sprawozdanie o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków w r. 1887 wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych, którymi dotychczas c. k. Rząd zarządza, oraz z stanu tych funduszków z końcem roku 1887. Jednak komisya zważywszy, że Wys. Sejm nie załatwiał i nie załatwia stanowczo zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawia c. k. rząd Wsokiemu Sejmowi dopiero od 1871 roku, zaś poprzednich zamknięć rachunków nie przedłożono Wys. Izbie i Sejm ich nie roztrząsał, przeto zamknięć rachunkowych później i teraz przedstawianych nie można ani należycie zbadać ani stanowczo załatwić.

Zważywszy powtórnie, że Wys. Sejm nie zapuszczał się dotychczas w stanowcze rozpoznanie rachunków i w ich załatwienie z tego także powodu, iż skarb państwa rości sobie z tych rachunków pretensye do kraju, których Sejm nigdy nie uznał i uznać nie może, — pozostaje komisya budżetowa na temże samem stanowisku w obec zamknięcia rachunków za rok 1887 i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Księstwa Krakowskiego za rok 1887, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesjach sejmowych“.

We Lwowie 15. stycznia 1889.

Za Przewodniczącego:

Hausner.

Sprawozdawca:

Leon Chrzanowski.